

DIPLOMELE DE ÎNNOBILARE ALE FAMILIEI ROSETTI

Cătălina Opaschi

Cancelaria heraldică austriacă a emis în timpul împăraților Carol al VI-lea și Ferdinand I, mai multe diplome în favoarea unor membri ai familiei Rosetti. Ele au fost mult citate în lucrările unor istorici de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, dar niciodată prezentate în totalitate. Probabil societatea timpului era mai familiarizată cu astfel de documente și ele erau privite ca acte private, interesante numai pentru familia beneficiarilor.

Stema care se găsește pe una dintre diplome a fost amintită, în trecut, de generalul Radu Rosetti care a scris istoria familiei sale¹. După opinia noastră prezența sa pe diploma austriacă (stema Roseteștilor fiind cunoscută și folosită de Rosettești încă de la venirea lor în țară), însemna validarea ei în planul heraldicii europene, ea fiind semnalată ulterior în armoriale străine.

Rosetteștii sunt printre cei mai cunoscuți români care au obținut un titlu nobiliar conferit de Cancelaria heraldică austriacă. Am putea să-i considerăm chiar printre cei dintâi beneficiari ai unor astfel de titluri. În anul 1733, Nicolae Rosetti, soțul domniței Ancuța Brâncoveanu, a fost onorat de împăratul Carol al VI-lea cu titlul de conte al Sfântului Imperiu Romano-German.

Istoria lui a fost prezentată de reputatul genealogist Ștefan D. Grecianu, într-un studiu din anul 1908². Așa cum remarca autorul, viața sa ilustrează însăși istoria zbuciumată a țării, la cumpăna dintre veacurile XVIII și XIX. El făcea parte din a patra generație stabilită în țară. Era fiul lui Iordache Rosetti din Moldova, "matca tuturor răutăților", cum îl numea cronicarul Nicolae Costin. Numele mamei sale nu se cunoaște, fiind probabil a doua soție a lui Iordache, cu care se căsătorise după moartea Mariei Dabija, prima sa soție și înainte de căsătoria cu Safta Racoviță.

Exista o veche dușmănie între influentul boier moldovean și principele muntean Constantin Brâncoveanu. Cantacuzinii din Valahia doreau pieirea Roseteștilor moldoveni, iar Brâncoveanu era pe jumătate Cantacuzino. Domnul muntean adăpostea boierii complotiști moldoveni, care puseseră la cale înlăturarea Roseteștilor și a domnului manevrat de ei, Constantin Cantemir. Odată cu venirea pe tronul Moldovei a lui Mihail Racoviță, care și el își datora domnia Roseteștilor³, poziția lor s-a întărit și mai mult.

Iordache a fost trimis ca sol la Curtea Valahiei, însoțit de fiul său Nicolae, tânăr cu o educație aleasă, dobândită la iezuiți, care a plăcut Domnului muntean. Constantin Brâncoveanu, dorind să stingă vechea dușmănie dintre familiile lor, s-a

¹ R. Rosetti, general, *Familia Rosetti. Coborâtorii moldoveni ai lui Lascares Rousaitos*, vol. I, București, 1938, p. 13.

² Șt. Grecianu, *Contele Nicolae Rosetti*, "Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie", an V (1908), vol. 9, fasc. II, pp. 213-245.

³ M. D. Vlad, *Istoria medie a României*, partea a II a, Note de curs, București, 1971, pp. 149-153.

gândit la o alianță matrimonială, dându-i de soție lui Nicolae Rosetti pe fiica sa, domnița Ancuța. Căsătoria s-a făcut în 1705 și Nicolae a rămas în Valahia unde a dobândit „fără osteneală” o poziție privilegiată între boierii țării. Până la mazilirea socrului său nu a ocupat vreo dregătorie, ci a trăit tihnit la moșiile Fundeni și Furești, primite ca dotă, sau în casa lor din București, din mahalaua Vergului. Deși nu a ocupat o funcție oficială, Domnul îl folosea pentru corespondența secretă cu austriecii.

După căderea socrului său a urmat soarta întregii familii Brâncoveanu, în exilul din Asia Mică, trăind strâmtorat până pe la 1717, când se întoarce în Valahia. Sub Ioan Mavrocordat (1716-1719) a fost vel paharnic. Din acest an reia și relațiile cu austriecii, întrerupte parțial de exil. De acum datează primele rapoarte trimise generalului Stephan von Stainville, în care dădea amănunte prețioase despre mișcările armatelor turcești sau tătarăști, despre planurile lor de a ataca Transilvania, ca și despre intențiile domnitorilor români. Ocupă în țară mai multe dregătorii, ajungând în 1726 mare logofăt. Având o poziție bună și stabilă el își aduce în Valahia încă un frate din Moldova, Ioniță, pe care-l însoară cu Păuna Filipescu, fiica stolnicului Matei, boier influent, dintr-un clan puternic.

Din cauza uneltirilor împotriva lui Nicolae Mavrocordat (1719-1730), pe care-l vedea înlăturat în favoarea lui Mihail Racoviță din Moldova, protejatul Rosetteștilor, Nicolae este nevoit să fugă în Transilvania în 1726, lăsându-ți soția și cele două fiice Maria și Safta (Elisabeta), în țară. Prin intervenția imperialilor va reuși să le aducă alături de el abia în 1729. Din păcate, din cauza multelor neazuri și a îndelungatei nesiguranțe a situației familiei, domnița Ancuța se îmbolnăvește și după un an, în 1730, moare la Brașov de unde va fi dusă și îngropată la mănăstirea Hurez, ctitoria familiei. Rămășițele ei s-au întors în pământul țării, căci Oltenia se afla sub ocupația austriacă din februarie 1717.

Nicolae Rosetti a rămas cu cele două fete în Transilvania, unde nu avea o situație strălucită. Probabil de aceea nu a respectat dorința domniței de a vinde „coroana de aur cu pietre”, iar banii obținuți din vânzare să fie dăruiți bisericii din Scheii Brașovului, așa cum scrisese în „diată”. Ea estimase diadema cam la 4-5 pungi. Nicolae va vinde însă o cruce și patru inele cu diamante, toate pentru 1000 de florini, pe care-i va da bisericii numite, considerând că împlinise în acest fel dorința răposatei.

În 1731 își mărită fata mai mică cu contele Ciucurtin din Transilvania, care însă o lasă văduvă curând. Safta (Elisabeta) se va recăsători în 1738 cu Pericle Ianson și va avea un singur fiu, Ioan-Nepomuc-Francisc-Gheorghe⁴. În 1740 atât ea cât și copilul vor muri la Brașov, unde au și fost înmormântați.

Nicolae mai avea o fiică, Maria, care se măritase înainte de plecarea din țară în 1722, cu Ioniță Albescu, dar la puțin timp rămâne văduvă și ea, apoi se va

⁴ Șt. Greceanu, *op.cit.*, p. 234.

recăsători cu banul Constantin Argetoianu, în 1729. Au avut un singur fiu, Nicolae Argetoianu, singurul moștenitor direct al lui Nicolae Rosetti.

Dorind să dobândească o situație mai bună, Nicolae trece la catolicism cu destulă ușurință, dar să nu uităm că învățase la „paterii” iezuiți. Austriei își amintesc de serviciile aduse și în 1733, împăratul Carol al VI-lea îi conferă titlul de conte printr-o diplomă imperială din 16 februarie.

Sperând să-și îmbunătățească situația financiară, pentru a trăi la nivelul noului rang, în 1738, se recăsătorește cu Herula Lucreția Caruga, la Brașov. Situația nu se schimbă și este nevoit să-și vândă moșiile din Moldova. Cum grosul averii sale rămăsese în Valahia, reușește să se împace cu Constantin Mavrocordat și se întoarce în țară. Domnul îi dă logofeția Divanului, în 1741 și îl folosește, ca și predecesorii săi, pentru corespondența secretă cu imperialii. Îl găsim amintit sporadic în documente, în 1745 și 1748.

În 1749, episcopul catolic de Nicopole, Antonio Becich intervine la internunțitul austriac de la București, baronul Penklen, cerând un ajutor pentru contele Rosetti. Îl ruga să intervină la Curte și-i reproșă că nu i-a răspuns nici la prima intervenție pentru el. „Demnul și binemeritosul conte”, spunea el, se afla „în lipsă chiar de pâinea cea de toate zilele” (situație exagerată de episcop dacă ne gândim la viitorul lui testament).

În timpul lui Grigore Ghica al II-lea (1748-1752), Nicolae Rosetti primește rangul de vel postelnic, în 1749. Nouă ani mai târziu, rămas iar văduv, își face „diata”. Se vede că nu era atât de strâmtorat precum voia să pară. Lăsa nepotului Nicolae Argetoianu, suma de 1.000 de taleri și restul averii sale imobile, adică singura moșie rămasă, Ștefăneștii și casa din București, dar îi punea executori testamentari, alături de el, pe nepotul Brâncoveanului, Constantin (singurul Brâncovean scăpat viu din mâna turcilor, fiul lui beizade Constantin și al Mariei Paleologu), și pe fratele lui, Ioan Rosetti biv vel ban. Ei ar fi trebuit să-l supravegheze pe Argetoianu cum împlinește ultimele sale dorințe, deși acesta s-a dovedit a fi onest, depășind chiar recomandările bunicului său.

După cum e formulat testamentul, se vede că nepotul nu era în grațiile contelui, chiar dacă era singurul descendent *direct* și ar fi putut contesta diata, conform dreptului cutumiar românesc. În schimb, „paterilor” franciscani și ejoviți (iezuiți) din Sibiu le lăsa în deplină moștenire 600 de taleri și încă 560 de taleri, unor biserici catolice, deși înainte de moarte se reîntorsese în biserica ortodoxă. A murit în 1759, probabil, dar nu se știe unde a fost îngropat, căci lăsase instrucțiuni precise ca un preot catolic (!) să se afle lângă el în ultimele clipe și să se îngrijească de înhumarea sa⁵.

Arătăm că datorită serviciilor aduse imperialilor prin corespondența secretă a principilor pe care-i servise, a relațiilor pe care și le făcuse în Transilvania, precum și faptului că trecuse la catolicism, în 1733 împăratul Carol al VI-lea îi conferă titlul de

⁵ *Ibidem*, p. 241.

conte⁶. Diploma originală s-a pierdut dar textul ei se regăsește într-un transump cerut de patru frați Rosetti în secolul XIX. Vom prezenta conținutul diplomei.

După enumerarea titlurilor și teritoriilor stăpânite de împărat, se arată că prin drept divin are darul de a răsplăti „prin clemența și munificența” sa, nu numai pe supușii țărilor sale, ci și pe cei „...din ținuturile străine care își caută azil și protecțiune la Majestatea Noastră, sau care voind a intra în serviciul Nostru se silesc a Ne promova interesele cu sârguință și cu folos”. Numindu-l pe Nicolae Rosetti „... credinciosul Nostru iubit și generos”, amintește de serviciile făcute „Augustei Noastre Case,, mai ales de corespondența ținută pentru „Ilustrul ... și de bună memorie Constantin Basarab Brâncoveanul, Principe al Sf. Imperiu⁷. Și subliniază „... corespondența aceea ai ajutat-o și ai înaintat-o (trimis-o) prin sfaturile și ostenele tale”.

În diplomă sunt deplânse nenorocirile pe care Nicolae Rosetti le-a împărțit cu socrul său: „După întoarcerea în Valahia ...continuând zelul și devoțiunea fierbinte în serviciul Nostru, în timpul războiului cu Poarta Otomană, fără a lua în seamă pericolele ... prin scrisori intime ai comunicat informații foarte utile despre ... pregătirile și uneltirile turcilor și tătarilor, Prefectului general al armatei noastre, fostului conte de Steinville”. Se amintesc apoi serviciile aduse după pacea de la Passarovitz când, rămas în Valahia” ... te-ai oprit acolo pentru folosul Nostru, ca să acționezi după împrejurări ... în interesul Nostru ... ceea ce ai împlinit cu credință și grijă, atât către zisul conte de Steinville, cât și către urmașul său în Prefectura armatei noastre ... contele Virmond.”

Se mai consemnează ajutorul dat de Împărat pentru scoaterea din Valahia a familiei contelui, continuând: ”Și deoarece Ni s-a făcut cunoscut că originea ta se trage *dintr-o nobilă familie italiană*, din care adică Ioan Rosetti a debarcat mai întâi în Grecia, apoi la Constantinopol, unde a și rămas statornic; descendenții lui, legați de câteva veacuri prin cuscrie cu unii dintre Principii Valahiei și Moldovei, au dat din sânul lor pe Antonie Rosetti de Principe al Moldovei, iar în (secolul) prezent pre un altul, din linia maternă, adică pe Mihail Racoviță, de Principe al Valahiei și, aceeași familie, în amândouă aceste țări a ocupat demnitățile și onorurile cele mai înalte, precum și în ziua de azi le ocupă frații și rudele tale, precum ai dovedit prin exemplul recent al actualului Principe al Valahiei, Constantin Mavrocordat, care nu de mult luă în căsătorie legitimă pe Caterina, fiica lui Constantin Rosetti, Judecătorul suprem sau Mareșalul Moldovei. Aceste mări (demnități) ... ale familiei tale ilustre prin atâtea titluri ... voind Noi a le înmulți ... din plenitudinea puterii Noastre Imperiale, *pe tine Nicolae Rosetti și pe fiicele tale Maria și Elisabeta, ca și pe toți moștenitorii și descendenții tăi de ambele sexe născuți și care se vor naște din pat legitim, până la infinit ... V-am ridicat la rangul și statutul Conților și al Conteselor în Principatul nostru ereditar al Transilvaniei și*

⁶ D.A.N.I.C., *Peceți II*, d. 423 (la această cotă se găsește copia Diplomei, eliberată unor Rosettești, în secolul al XIX-lea).

⁷ *Idem*, d. 469; Diplomă emisă în anul 1695.

în Regatul Nostru al Ungariei, precum și în celelalte Regate și Provinciile ereditare ale Noastre S-au dat în cetatea noastră Viena Austriei în ziua de 25 februarie anul Domnului o mie șapte sute treizeci și trei ...”⁸ (s. a.).

În 1734 împăratul Carol al VI-lea acorda și indigenatul contelui Rosetti, fiicelor lui și tuturor urmașilor lor, *directi* și legitimi, de ambele sexe (s.a.). În diploma de indigenat se relua citarea meritelor și virtuților contelui, arătându-se că socrul său primise indigenatul încă din timpul principelui Mihail Apaffi. El urma să se bucure de toate drepturile în teritoriile Sfântului Imperiu, conform diplomei eliberate, după depunerea jurământului solemn în fața Dietei Principatului Transilvaniei. Împăratul îl considera ”... *pregătit în adevărata religie* către Dumnezeu prin darul sufletului și al trupului”, aluzie la schimbarea confesiunii.

În diplomă nu se spune nimic despre stema Rosetti, căci, așa cum se menționa mai sus, Rosetteștii erau considerați ”de nobilă familie”, înrudiți cu principii români, ei înșiși dând Domni Principatelor, deci aveau deja o stemă și era acceptată cea pe care Rosetteștii o purtau din totdeauna și pe care Cancelaria o cunoștea deja. Stemă se conferea numai acelor persoane care erau ridicate la rangul de ”persoane nobile”, ori Nicolae Rosetti, nobil fiind, primea cel mai înalt titlu pe care-l putea conferi Cancelaria unui străin.

În 14 decembrie 1743, în Dieta generală a celor trei națiuni ale Principatului Transilvaniei, în orașul Sibiu,” ilustrisimul conte Nicolae de Rosetti” a depus jurământul, iar la 22 decembrie s-a transcris valabilitatea indigenatului⁹.

Pergamentul diplomei de indigenat nu are copertă. Prima pagină este frumos ornamentată în jurul numelui Împăratului, ornament suprapus de o acvilă încoronată princiar, ținând în gheare spada și sceptrul și înconjurată de o eșarfă cu inscripția SUB UMBRA ALARUM TUARUM (la adăpostul aripilor tale). Pl. I

Nicolae Rosetti s-a bucurat de titlul conferit și de drepturile date de indigenat atâta timp cât a rămas în Transilvania. În țara lui i se va fi spus probabil ”graful”, așa cum i s-a spus și lui Constantin Bălăceanu sau lui Constantin Dudescu, și aceștia conți austrieci, deși el semna documentele cu titlul de „biv vel logofăt”. Singurul său descendent care ar fi putut să revendice titlul, în virtutea diplomei din 1733, era Nicolae Argetoianu, unicul său nepot, de la fiica sa Maria, dar el nu a făcut-o, neapărând în documente cu acest titlu.

În anul 1842, după două secole, patru frați Rosetti din ramura munteană, Ioan, Scarlat, Alexandru și Nicolae, solicită Cancelariei heraldice o copie după diploma din 1733, prezentându-se (probabil) drept descendenți ai contelui și motivând că diploma veche s-a deteriorat. Nu știm ce filiație au invocat, deoarece argumentația lor nu a ajuns până la noi.

Cei patru frați erau fiii lui Constantin Rosetti și ai Mariei (Marghioalei) Lehliu. Se știa că tatăl lor, Constantin fusese mare paharnic și că mai avea trei frați, Alexandru, Scarlat și Gheorghe, toți născuți la Constantinopol, dar nu se cunoaște

⁸ *Ibidem. Achiziții Noi*, nr. 95, d. 1182, p. 4; traducere în limba română din 17 februarie 1842.

⁹ *Idem, Peceți II*, d. 423, f. 4 (menționat în indigenatul), f. 8 (data depunerii jurământului).

nici până acum numele bunicilor solicitanților¹⁰. În această situație nu știm cum au obținut cei patru frați copia solicitată, care li se adresează cu titlul de conți.

Un document dintr-o arhivă particulară dinainte de război, care a fost transcris de generalul Radu Rosetti, ireproșabilul cronicar al familiei, ne poate da o idee. El reproduce o dovadă din 1874, autenticată în 1889 de Ministerul de Externe și de consulatul austriac, intitulată ” *Act constatant la Généalogie de l'Antique et noble famille des Rosetti en Roumanie*. Prin această dovadă, marele ban C-tin Năsturel-Herescu și fostul caimacam C-tin Cantacuzino, mărturisesc filiația ramurii muntene a Rosetteștilor contemporani lor. Ei îl desemnează pe Constantin, tatăl celor patru solicitanți ai copiei diplomei, ca fiind *cousin germain* (văr primar) al contelui Nicolae Rosetti. Deci Constantin ar fi trebuit să fie fiul *unui frate* al lui Iordache, tatăl contelui, ori Iordache a avut frați pe: Mihalache, Lascarache, Manolache și Scarlatache¹¹.

Mihalache, se presupune că ar fi avut un fiu, Ioan; Lascarache, a avut mai mulți fii dar era cunoscut numai unul, Iordache ; Manolache a avut numai un fiu, Ștefan și mai multe fiice; Scarlatache a avut un fiu cunoscut, tot Iordache. În plus, toți acești frați ai lui Iordache, tatăl contelui, erau morți în jurul anilor 1716-1717. Constantin, tatăl celor patru solicitanți ai copiei diplomei din 1842, se născuse către jumătatea secolului XVIII, murind în jurul anului 1822, deci nu putea fi fiul nici unuia dintre ei.

În genealogia dovedită de Năsturel-Herescu și C-tin Cantacuzino sunt amintiți toți descendenții ” vărului primar ” al contelui, Constantin, dar nu și *părinții lui*, căci, spune adevărta, ” ... zisul Constantin de Rosetti, văr primar al contelui Nicolae de Rosetti nu are un act de botez, din cauză că în epoca nașterii lui, țara era supusă tuturor perturbațiilor unei existențe politice precare, legea nu cerea ca act de stare civilă decât mărturia uneia sau mai multor persoane de o anumită notorietate ”¹².

Dar chiar în condițiile în care Constantin ar fi fost într-adevăr verișorul contelui, Diploma arată clar cine putea moșteni titlul, doar *descendenții direcți* ai contelui și fiicelor sale.

În 1874 când se face această mărturie, dintre cei patru frați care solicitaseră copia, mai trăia numai Nicolae, fiul lui Constantin, dar este imposibil ca el să nu fi cunoscut numele bunicilor lui. Este clar că nu avea cum să dovedească faptul că tatăl său era vărul primar contelui, deși aveau probabil o origine îndepărtată comună.

În document se mai fac niște precizări interesante. Nici unul din cei patru solicitanți nu avea descendență masculină. Dar, se arată că tatăl celor patru „conți” avusese și două fiice cu descendență de ambele sexe: Eufrosina „născută contesă de

¹⁰ R. Rosetti, general, *op.cit.*, vol. II, p. 65.

¹¹ *Ibidem*, vol. I, p. 28

¹² *Ibidem*, vol. II, pp. 65-66, n. 2: „...le dit Constantin de Rossetti, cousin germain du Comte Nicolas de Rossetti, ne possède pas d'act de baptême, par la raison, qu'à l'époque de sa naissance, le pays était soumis à toutes les perturbations d'une existence politique précaire, la loi ne demandait pour tout acte d'Etat civil que le témoignage d'une ou de plusieurs personnes d'une certaine notoriété. ...”

Rosetti" (!), căsătorită cu Grigore Grădișteanu „mare Boier al României” și Zoe „născută contesă de Rosetti” (!), căsătorită cu Constantin Fălcoianu „mare Boier al României”.

Pe de altă parte, documentul precizează că tatăl celor patru, amintitul Constantin, mai avusese încă doi frați (de fapt trei, după cum arătam mai sus), Alexandru și Scarlat, ambii decedați la 1874, când se emitea dovada. Alexandru avusese doi fii, anume: Dimitrie, decedat și Constantin, în viață, născut în iunie 1816. Constantin, care este numit „văr primar al actualului conte N. de Rosetti”, nu este altul decât cunoscutul C. A. Rosetti și, după cum se știe și menționează documentul, avea trei fii: Mircea, Vintilă și Charlemagne-Horia „de” Rosetti. La rândul lui, Scarlat avusese un fiu, Dimitrie, mort și el în 1874, ca și băiatul său Radu, care însă avea un fiu în viață, pe Dimitrie Rosetti, numit în documentul din 1874 „strănepot (după frate) în linie directă al actualului conte Nicolae de Rosetti”. Se mai precizează că acești doi descendenți în viață ai „fraților” adevăratului conte Nicolae din 1733, (C. A. Rosetti și Dimitrie Rosetti) „... fac parte în România ... din cea mai înaltă societate, sunt înconjurați de toată considerația datorată serviciilor aduse țării și posedă propria lor avere, care le permite să susțină cu strălucire obligațiile unui nume atât de ilustru.” (după cum știm, C.A.Rosetti, liberal radical, „roșu”- cum îl numeau adversarii politici, nu ținea de loc la titluri de noblețe, apucându-se chiar să deschidă un negoț de cărți și alte mărfuri, în plin centrul capitalei, stârnind, o, temporal!, “scâraba” și indignarea „evgheniștilor” din familie, care considerau astfel de ocupații nedemne de rangul neamului ! Și în plus, toată viața se zbatuse în greutate materiale, care-l determinaseră să se apuce de negustorie, deci era cam greu să-și țină rangul de conte austriac.).

Această *Genealogie*, semnată de marele ban și general Năsturel-Herescu și de fostul caimacam C-tin Cantacuzino, era autentificată de prefectul Poliției Capitalei....D. R. Rosetti (unul din posibیلی beneficiari ai titlului), de ministrul de Externe Vasile Boerescu, de agentul consular al Austro-Ungariei von Calice și de ministrul de Externe Al. Ion Lahovary. Erau, evident, semnăturile unor persoane serioase și de bună credință, care credeau probabil că titlul li se cuvenea solicitanților, în virtutea nobleței neamului și a serviciilor aduse patriei.

Faptul că nu se putea preciza ascendența tatălui celor patru beneficiari ai confirmării din 17 februarie 1842 ne face să ne alăturăm poziției rigurosului cronicar al familiei, generalului R. Rosetti, care punea sub semnul întrebării legalitatea cererii celor patru frați. El arată fără echivoc, referindu-se la afirmația lor că se trag în linie directă din contele Nicolae Rosetti: „descendență dovedită ca neexactă”¹³ și înclina să creadă că se trag dintr-o ramură venită de la Constantinopol în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Constantin și cei *trei* frați ai săi (pe lângă Alexandru și Scarlat mai existase și Gheorghe) „au obținut

¹³ *Ibidem*, p. 14.

diferite ranguri de boierie și au îndeplinit slujbe, nu din cele mai de seamă”. Descendenții lor vor fi strămoșii ramurii muntene a Rosetteștilor.

Pare destul de ciudat că riguroasa Cancelarie heraldică austriacă, eliberându-le diploma îi numește conți pe Ioan, Scarlat, Alexandru și Nicolae, dând dovadă de “neglijență” în verificarea filiației lor. Probabil, ca și în documentul mai sus citat, petenții au adus mărturia unor rude sau prieteni, onorabili și bine cunoscuți, cu poziții solide, care au adevărit în același mod că solicitanții se trag din aceeași ramură ca și contele Nicolae (și, în fond, nu se poate spune că „rădăcina” îndepărtată nu era comună).

Adevărat este însă că familia avea multe ramuri, atât în Valahia, cât și în Moldova și era printre cele mai de frunte între boierii români, foarte numeroasă, încât, iată dovada, nici membrii ei nu cunoșteau bine toate încrengăturile, mai ales că prenumele se repetau chiar la aceeași generație, motivând inerentele confuzii.

Se mai obișnuia ca, în cazul în care beneficiarul unui titlu austriac nu avea descendenți direcți, el putea înfia *un singur* nepot din familie, căruia i se putea reconfirma titlul. Este cazul familiei Bellio (Belu) din Țara Românească, unde nepoți de frate au moștenit titlul de baron, conferit unor persoane fără descendență masculină, aceștia fiind înfiați, după cum reiese din textul diplomelor¹⁴.

Pe de altă parte, cei patru frați care solicitaseră copia diplomei din 1733 aveau însărcinări importante în stat, relații de rudenie în toată protipendada țării, erau oameni instruiți, protectori ai literaturii și artelor, după cum vom arăta, pe scurt, în continuare.

Ioan (1800-1866), căsătorit cu Safta Kretzulescu, a fost judecător la Curtea Apelativă de comerț, deputat, spătar, desemnat de autorități să se ocupe de corespondența cu Constantinopolul și foarte activ pe scena politică a veacului al XIX-lea; cunoștea mai multe limbi străine, traducând și piese de teatru („Avarul” de Molière). Era membru al Societății Filarmonice și al Comitetului pentru construirea Teatrului Național¹⁵. Era rusofob (spre deosebire de „verii” moldoveni), fusese decorat cu „Nisan Ifthar”¹⁶ și deși avea trei moșii, între care moșia Roseteasca din Ilfov, averea sa era considerată modestă, din cauza numeroaselor datorii. A avut patru copii: Anastasia, căsătorită cu Gr. Filipescu; Sultana, căsătorită cu beizade Panait Ghica (căsătorie anulată) apoi cu Ulisse Crețeanu; Elisabeta, nu se știe dacă a fost căsătorită; lui Alecu, nu i se cunoaște descendență¹⁷.

Scarlat (Carol), (1802-1872), „cavaler și literator”, necăsătorit, a avut funcții administrative, judecătorești, politice, a fost membru al mai multor societăți culturale, (Societatea Filarmonică, Pentru învățătura poporului român, al Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, etc.). A luptat în

¹⁴ Cătălina Opaschi, *Familia Bellio (Belu) – diplome de înnobilitare, sigilii și seme*, Arhiva Genealogică, V (X), nr. 3-4, 1998 (2003), pp. 237, 239.

¹⁵ D.C. Olănescu, *Societatea Filarmonică*, Literatura și arta română, vol. III, București, 1899, p. 3.

¹⁶ *Buletinul Țării Românești*, 19 aprilie 1837, p. 136.

¹⁷ R. Rosetti, general, *op.cit.*, vol. II, p.69, n. 14.

campania ruso-turcă din 1828-1829, fiind decorat cu ordinal "Sf. Ana", a fost un fervent susținător al culturii naționale, al scriitorilor, fondator al Bibliotecii Ateneului Român, filantrop. A întreprins multe călătorii, mai ales în Asia¹⁸. Pl. II.

Alexandru (cca.1803-ante1874), a fost ofițer, a avut slujbe administrative (președinte al Tribunalului de comerț, președinte al Curții de apel), membru și el în Societatea Filarmonică, a călătorit mult în Europa, în Turcia. Ca și fratele său Scarlat a fost necăsătorit și fără urmași¹⁹. Pe urna lui funerară, care se găsea la mânăstirea Cernica este figurată stema familiei – cele trei roze într-un vas.

Nicolae (1811-1893), căsătorit cu Zoe Cornățeanu. A avut funcții în armată, justiție, administrație, politică. A fost director al „Teatrelor de operă și vodevile străine”²⁰, delegat la Viena pentru încheierea actului de navigație pe Dunăre (1850), misiune de care s-a achitat cu multă pricepere. Deși avusese avere destulă a făcut multe datorii. Chipul său ne este cunoscut dintr-un desen al pictorului ardelean N. Barabas, din 1832²¹. Pl. III.

Acestea sunt datele pe care generalul Radu Rosetti ni le-a transmis despre beneficiarii titlului confirmat de împăratul Ferdinand I.

Diplomele emise în 1842, la 17 februarie, sunt păstrate într-o casetă metalică (36,5/29,5 cm.), prevăzută cu două proemințe rotunde al căror diametru este de 15,7 cm., iar grosimea de 3 cm, pentru protejarea sigiliilor imperiale, atașate cu șnururi în culorile auriu și negru. Diplomele sunt legate în catifea de culoare vișiniu deschis.

În prima diplomă²², Împăratul Ferdinand I, face cunoscut că „... ilustrii, credincioșii și magnificii noștri conți Ioan, Carol, Alexandru și Nicolae, fiecare de Rosetti, cu umilită stăruință s-au rugat ... să Ne îndurăm a dispune să li se dea pentru ... apărarea drepturilor lor, o copie autentică, întărită cu sigiliul Nostru aulic și secret al înscrisurilor de conferire a demnității și titlului de Conte, dat de predecesorul nostru ... Carol al VI-lea, strămoșului lor Nicolae de Rosetti, încă din 1733, 25 februarie, după ce originalul pe care-l posedă ei, din cauza vitregiei timpului, s-a transformat în fragmente. Petiția și rugămintea lor fiind legitimă (!) și conformă dreptului, am ascultat-o și am admis-o, ordonând ca înscrisurile conferite, aflate în conceptul original și legal, la Arhiva Cancelariei Regești a Transilvaniei, sub nr. 39 din 1733 și înscrise în Cartea Regească, tom VII, pg. 469, să (li) se transcrie cu fidelitate cuprinsul, precum urmează și să se copie conținutul la care Ne-am referit mai sus”.

Pe prima pagină, sus, în centru se află stema Transilvaniei, într-un cartuș oval, încoronată cu coroana imperială, având culorile figurate grafic, încadrată într-un chenar de trofee și cornul abundenței. Pl. IVA

¹⁸ *Ibidem*, pp. 70-72.

¹⁹ *Ibidem*, p. 72.

²⁰ *Monitorul Oficial*, 20 ianuarie 1868.

²¹ R. Rosetti, general, *op.cit.*, pp. 73-74; vezi și catalogul *Nicolae Barabas*, București, 199, p.

²² D.A.N.I.C., *Peceți II*, d. 424.

Pe verso-ul copertii se află stema confirmată, a contelui Nicolae Rosetti. Este așezată, potrivit gustului epocii, într-un cadru bogat ornamentat. Marginea aurie suportă în centru, sus, stema Austriei : într-un cartuș rotund, de aur, acvila bicefală cu zbor ascendent poartă pe piept scutul cu stema austriacă: roșu, cu o fascie de argint și ține în gheare spada și sceptrul; cartușul este încoronat cu coroana princiară.

Stema Austriei este însoțită în dreapta, de sus în jos, de stemele: Castiliei, Ungariei, Dalmației, Bosniei, iar în stânga, de stemele: Leonului, Boemiei, Croației, Serbiei. Sub scutul central se află un cartuș cu stema incompletă a Transilvaniei (numai cele șapte turnuri (3-1-3), dar de argint, broșând pe azur). Sub această compoziție încărcată, se află scutul cu armele Rosetti: scartelat, în 1 și 4 de argint, un cap de bour natural, aluzie la originea moldovenească a lui Nicolae; în 2 și 3 de aur, vas de azur cu două anse, din care ies trei roze naturale; scutul este timbrat de coroana princiară, susținut de doi lei limbați roșu și așezat pe două palme încrucișate, legate cu o panglică roșie, bordată cu aur. Toată această compoziție este așezată pe un „paviment” din careuri policrome, iar baldachinul este sugerat de două draperii deschise pe fundal, roșii cu franjuri aurii. Nu există deviză²³. Pl. IV b.

Se pare că Rosetteștii se foloseau de stema cu cele trei roze, sau cu o singură roză, încă de la venirea lor în țara noastră (contele Nicolae avea în stemă o singură roză²⁴). La sfârșitul secolului XIX utilizau un scut tăiat, de argint și azur, pe care broșează cupa, tăiată și ea de azur și argint, purtând cele trei roze. Această stemă a fost utilizată și de membri ai familiei din Moldova, așa cum se poate vedea pe hârtia de corespondență a lui A. (Rosetti) Roznovanu, folosită pentru două scrisori din anii 1851 și 1852 din „Eși” și Paris²⁵. Aici cupa este întregă de argint și broșează pe talpa de azur a scutului, capul lui fiind de aur (ca în diplomă). Scutul este înconjurat de deviza familiei „SERENO AUT NUBILO SOSPES”, peste care plutește o coroană princiară. Pl. V.

În textul diplomei nu apare nici o descriere a stemei, după cum nu era descrisă nici în Diploma de la Carol al VI-lea. Ea nu face decât să o confirme înglobând-o în document, dar fără a o descrie expres. Într-o lucrare apărută la Leipzig în 1880, deviza stemei este IN SOLITUDINE SOLAMEN²⁶. În țară au folosit, în secolul al XIX-lea, SERENO AUT NUBILO SOSPES sau KEINE ROSE OHNE DORNEN²⁷.

²³ *Ibidem*, f. 1v.

²⁴ Cf. decalcului făcut de Șt. D. Greceanu după original, în R. Rosetti, g-ral, *op.cit.*, p. 23.

²⁵ Biblioteca Națională a României (B.N.R.), fond special, mss., *M.Kogălniceanu*, d. 899, f.252, respectiv f. 193.

²⁶ *Wappenalbum der Graflichen Familien Deutschlands und Oestereich Ungarns*, Leipzig, 1889, p. 580, apud R. Rosetti, g-ral, *Op.cit.*, p. 13, n. 1.

²⁷ *Ibidem*; așa cum apare pe sigiliul lui Iordache (spătar – ispravnic de Soroca, postelnic și vornic, tatăl Doamnei Elena Cuza.

A doua diplomă (de indigenat) și ea în coperti de catifea vișinie deschis, având imprimată pe copertă, în timbru-sec, acvila bicefală austriacă, are pe prima pagină un frumos chenar policrom, ce înconjoară titulatura lui Ferdinand I. Sus în centru, stema Transilvaniei, în culorile ei cunoscute, încoronată princiar și flancată pe lateral, la mijloc, de câte un medalion, în dreapta cu stema Austriei, în stânga, cu stema Ungariei; jos, o Justiție înalță balanța în mâna dreaptă, iar cu stânga ține o spadă cu vârful în jos. Textul diplomei este același cu al Diplomei de indigenat emisă de Carol al VI- lea pentru Nicolae, dar se menționează că este o copie pentru „fidelii și magnificii noștri conți Ioan, Carol, Alexandru și Nicolae singuli de Rosetti” pentru ca în viitor să le fie „de folos la orice necesitate”. Are aceeași dată, 17 februarie 1842²⁸. Pl. VI.

Ambele Diplome sunt parafate cu sigilli imperiale în ceară roșie, protejate în cutii metalice aurite, cu diametrul de 14 cm. și prinse cu șnururi de mătase negru-auriu.

Întrucât nu cunoaștem argumentația care a însoțit cererea celor patru frați, nu ne putem pronunța asupra erorii Cancelariei aulice, care nu era prea darnică în acordarea titlului de conte. După ocuparea Bucovinei autoritățile cereau multe acte doveditoare ale nobleței pentru a te înscrie în primele două categorii. Titlu de conte nu a primit decât Vasile Balș, după mulți ani de slujbă credincioasă în administrația austriacă și mitropolitul Herescu, căruia i s-a echivalat, într-un fel, rangul bisericesc.

În privința „legalității” titlului pretins de cei patru frați descendenți din Constantin îi dăm întru totul dreptate generalului Radu Rosetti, constatând că, într-adevăr, cererea lor era neîntemeiată. Analiza lui este riguroasă, nepărtinitoare și conformă crezului său de a scrie istoria și a o prezenta în lumina adevărului „[...] așa cum îl vezi sincer, [...] oricât ai lovi printr-aceasta [...] în prejudecăți, în interese de clasă ori în legături de rudenie sau de prietenie”²⁹.

În cursul cercetării în arhive am mai găsit câteva steme Rosetti, imprimate pe hârtia de corespondență (grafic sau în timbru-sec) și o piatră sigilară de onix (?) care a aparținut unui Constantin Rosetti.

O scrisoare din ”24 Ghen (ar) ’852” scrisă cu caractere chirilice și tratând probleme bănești este adresată unui destinatar cu care autorul era în relații de prietenie și căruia îi oferea sprijinul. Scrisoarea este semnată de un „R. Roznovan” și din text rezultă că era trăitor în Moldova, fără îndoială un Rosetti-Roznovanu. Pe prima filă, în colțul din stânga, sus, se află o stemă în timbru – sec: un scut tăiat purtând vasul cu trei roze; scutul este înconjurat de o „cataramă” pe care este scrisă deviza „SERENO AUT NUBILO SOSPEs”; scutul este suprapus de o coroană princiară ; culorile nu se disting³⁰. Pl. VII.

²⁸ A.N.I.C., *Peceți*, d. 425.

²⁹ R. Rosetti, g-ral, *Gânduri despre vitejie în trecutul românesc*, Academia Română, Discursuri de recepție, LXV, București, 1935, p.4.

³⁰ B.N.R., mss., Kogălniceanu, d. 899, f. 501 (263).

În 7/19 ianuarie 1877, „L.GH.”, un ...sensibil poet adresa „À Madame E. de Rosetti pour l'anniversaire du jour de naissance de la Tante Esmeralde”, niște versuri care omagiau frumusețea și caracterul „operei” d-nei E. ”de” Rosetti, numita d-na Esmeralda (desigur Smaranda), care împlinea frageda vârstă de...51 de ani. Alături de versuri înțelegem că autorul trimesese „le bouquet que voiçi”, așa cum se cuvenea. Printre rânduri citim însă cui se adresau de fapt gingașele rime : „Les plus nobles instincts y éclatent y respirent / C'est que c'est dans la foi que tes charmes s'inspirent / Grand maman de *Giselle*”. (!)... Delicatețea și subtilitatea „sopiraților” de altădată , care curtau mai întâi bunicile!..

Din păcate n-am reușit să identific personajele. Cert este că autorul scrisorii în versuri este și el un Rosetti, căci pe hârtia de scris apare în timbru sec stema familiei, în următoarea variantă: scut despicat, cu smalturile asemănătoare – capul de argint, talpa de azur, în primul cartier – cupa de argint cu cele trei roze, iar în al doilea –cap de bour cu stea de șase colțuri între coarne; scutul, așezat peste două țevi de tun încrucișate și ghiulele este susținut de doi lei cu capul prezentat frontal, care stau cu una din labe peste o panglică cu deviza cunoscută; totul sub baldachin prins în coroană princiară³¹. Pl. VIII.

Ultima stemă pentru hârtia de corespondență se află pe o scrisoare interesantă, din 23 ianuarie 1915. Ea demonstrează interesul constant pentru genealogie și al altor membri ai familiei Rosetti. Autorul este un Rosetti-Bălănescu, fost director al Eforiei (Spitalelor, probabil). El se adresează unei doamne născută Rosetti cerându-i informații despre un alt Rosetti ce avusese o fiică, Paraschiva, căsătorită cu Scarlat Krupenski. Doamna Catinca Bogdan de la Iași i-l indicase ca fiind fratele bunicii adresantei, o Boldur – Lățescu și a surorilor ei căsătorite Sturza și Palladi. În 1915 nu apăruse încă lucrarea generalului Radu Rosetti, unde ar fi putut identifica cu ușurință personajele amintite.

Cele trei surori erau: Frăsinița Rosetti (1806–1883), căsătorită cu hatmanul Iordache Boldur – Costachi - Lățescu (bunica doamnei întrebate), care, după comentariul generalului R. Rosetti, se pare că nu avusese o conduită tocmai ireproșabilă în tinerețe; Elisabeta (Safta), (1802 – cca. 1882), căsătorită prima dată cu Mihail Sturdza viitorul voevod, la 15 ani și căruia i-a fost cam necredincioasă, preferându-l, se spune, pe fermecătorul Nicolae Rosetti – Roznovanu, apoi a doua căsătorie, cu inspectorul miliției moldovene Constantin Palladi; a treia soră fusese Agripina (1802 -1890), căsătorită cu C. Sturza – Șcheianu (ei îi aparținuse casa în care s-a aflat Muzeul de istorie naturală din Iași unde s-a hotărât alegerea dublă a lui Alexandru Ioan Cuza). Aceste doamne erau fiicele lui Vasile Rosetti, fiul lui Vasile și al Saftai Balș, nepot lui Iordache „Cilibiul” și al Saftai Jora. Ele nu au avut nici un frate.

Cât despre Maria- Paraschiva Rosetti (sf. sec. XVIII – ½ sec. XIX), căsătorită cu Scarlat Krupenschi, ea era fiica unui *Constantin* Rosetti (1/2 sec.

³¹ *Idem, Saint-Georges*, d. CXXVI / 13, f. 11-12.

XVIII – ante 3 iulie 1823) și al Anastasiei Beldiman. Tatăl ei, Constantin, era fiul lui Vasile sin Ștefan Rosetti și al Ecaterinei Rosetti sin Vasile Rosetti....Nu e de mirare că se făceau confuzii...

Stema pe care o utiliza acest Rosetti-Bălănescu pe hârtia de corespondență este simplă și conformă cu observațiile g-ralului Radu Rosetti: într-un scut simplu, tăiat de argint și azur, un vas de argint (pe azur), cu trei roze; scutul este timbrat de o cască simplă de nobil vechi, cu cinci grille, din care ies lambrechini³². Pl. IX.

În colecțiile Muzeului Național de istorie a României se află o plăcuță sigilară ovală de culoare neagră, din onix (?), în care este săpată o pecete bifacială cu armele familiei Rosetti (din fosta colecție a Cabinetului Numismatic al Academiei Române).

Pe una din fațete este săpat numele posesorului "*C-te C. Rosetti*", iar pe cealaltă stema, într-un scut scartelat: 1. acvila cruciată a Valahiei, 2. capul de bour cu stea de cinci raze între coarne, al Moldovei, 3. leu rampant, conturnat și 4. stema cunoscută a Rosetteștilor; scutul este așezat peste două țevi de tun încrucișate și susținut de doi lei cu capetele spre exterior; totul sub pavilion prins în coroană princiară; de marginea de jos a scutului sunt prinse panglicile a cinci ordine. Dimensiunile plăcuței sunt următoarele: diametrul = 26 / 23 mm; gr. = 4mm. (inv. MNIR pv. 20, fond Academie) Pl. X a, b.

Aceasta ar fi configurația *amprentei* plăcuței sigilare, căci pe ea ordinea cartierelor este: 1. capul de bour, 2. acvila, 3. *stema Rosetti* și 4. leul rampant în poziție normală. Dacă luăm în considerație aspectul sigiliului deducem că posesorul era moldovean, ascendenții lui ocupaseră tronurile celor două Principate, iar mama sa fusese din familia Sturza. Singurul Rosetti cu acest nume și această descendență, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (așa cum ne indică aspectul plăcuței sigilare), ar fi Constantin (1827 – 1884), fiul lui Iordache și al Ecaterinei Sturdza, fratele Doamnei Elena Cuza (deci din ramura Rosetti de la Solești). El a fost colonel și s-a numărat printre aghiotanții Domnitorului Cuza, cumnatul său. A fost căsătorit de cinci ori (!) și, spre sfârșitul vieții s-a stabilit în Germania, la Dresda, unde a și fost înmormântat³³. Întrucât până acum nu am găsit nici o impresiune a sigiliului pe vreun act parafat de Constantin Rosetti-Solescu, aceasta rămâne numai o ipoteză. Este clar însă că un Rosetti nu putea pune stema Sturza înaintea stemei proprii familiei, deci s-ar putea ca executorul sigiliului să fi inversat (în "negativ") ordinea cartierelor.

Prezentarea conținutului diplomelor analizate mai sus, a stemelor, până acum inedite ale unor membri ai familiei Rosetti, alături de datele deja cunoscute, pot întregi imaginea despre unul din neamurile vechi ale țării, care și-a lăsat adânc *amprenta* în istoria și cultura națională.

³² *Ibidem*, d. CXXVI / 13, f. 35.

³³ R. Rosetti, g-ral, *op.cit.*, pp. 178-179.

LES DIPLÔMES D'ANOBLISSEMENT DE LA FAMILLE ROSSETTI

- Résumé -

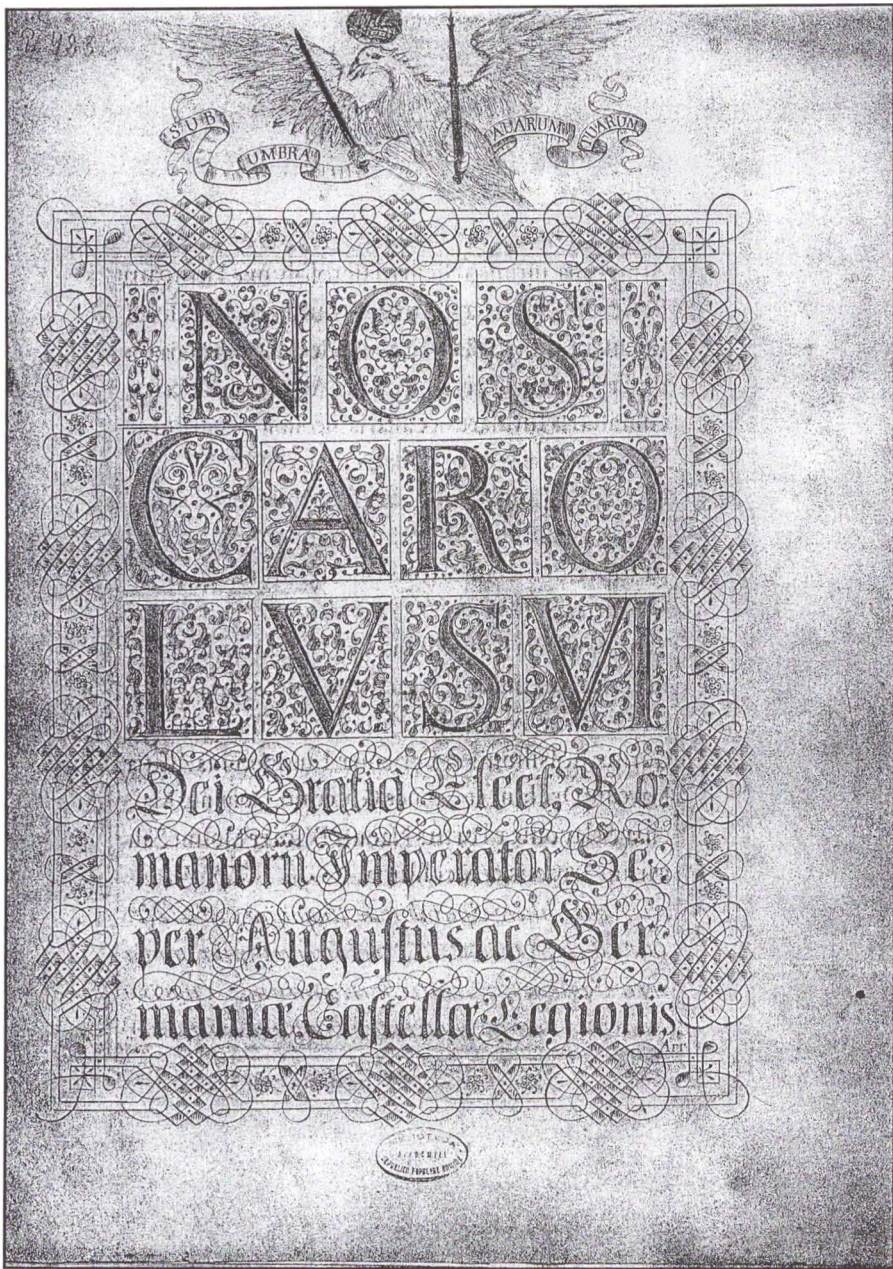
Les Rossetti, ancienne famille qui a laissé son empreinte dans l'histoire politique et culturelle des Principautés Roumaines, a bénéficié des diplômes d'noblesse accordés par les empereurs autrichiens. Au XVIIIe siècle, Nicolas Rossetti, beau-fils du Prince de Valachie Constantin Brancovan, reçut le titre héréditaire de comte du Saint Empire, accordé par l'empereur Charles VI-e, grâce aux anciens services rendus à la Cour autrichienne. Il mourut sans descendance masculine.

Au XIXe siècle, quatre frères Rossetti de la branche valaque ont demandé, en 1842, à la Chancellerie Héraldique autrichienne, une copie d'après le diplôme de 1733, justifiant leur demande, par le dégat de l'ancien act.

Ils se presentaient comme des descendants directs du feu comte Nicolas Rossetti quoi-qu'ils n'y étaient pas, prétendant d'être les fils du cousin germain du comte. Nous ne connaissons pas leurs preuves, mais elles ne furent pas rejetées et ils obtiennent ainsi un diplôme qui "réconfirma" le titre et un autre qui "réconfirma" leur indigénat.

En connaissant un cas semblable on suppose que leurs "arguments" se sont appuyés sur une "preuve" signée par quelques témoins occupant des forts positions dans l'administration du pays. Cette manière de "faire foi" était courante et s'explique par l'absence de documents, souvent perdus dans des circonstances de guerres, d'invasions, ou d'incendie. Une tel document de 1874, authentifié par le Ministère des Affaires Etrangères en 1889, fait prevue que les frères Rossetti étaient les fils de Constantin Rossetti, "cousin germain" du feu comte Nicolas Rossetti. Cependant ils ne connaissent pas le nom de leurs grands-parents parce que ce temps-là, la loi ne demandait pas un act d'état civil, le temoignage d'un, ou plusieurs personnes de notoriété, souffissait.

L'auteur presente les diplômes accordés par la Cour de Vienne de même que d'autres blasons des Rossetti de Moldavie et de Valachie au XIXe siècle.

PL. I - Prima diplomă de indigenat conferită de împăratul Carol al VI-lea, lui Nicolae Rosetti, conte a Sfântului Imperiu, în 1734.

- La première page du diplôme d'indigénat accordé par l'empereur du Saint Empire Charles VI-e, à Nicolas Rossetti, 1734.

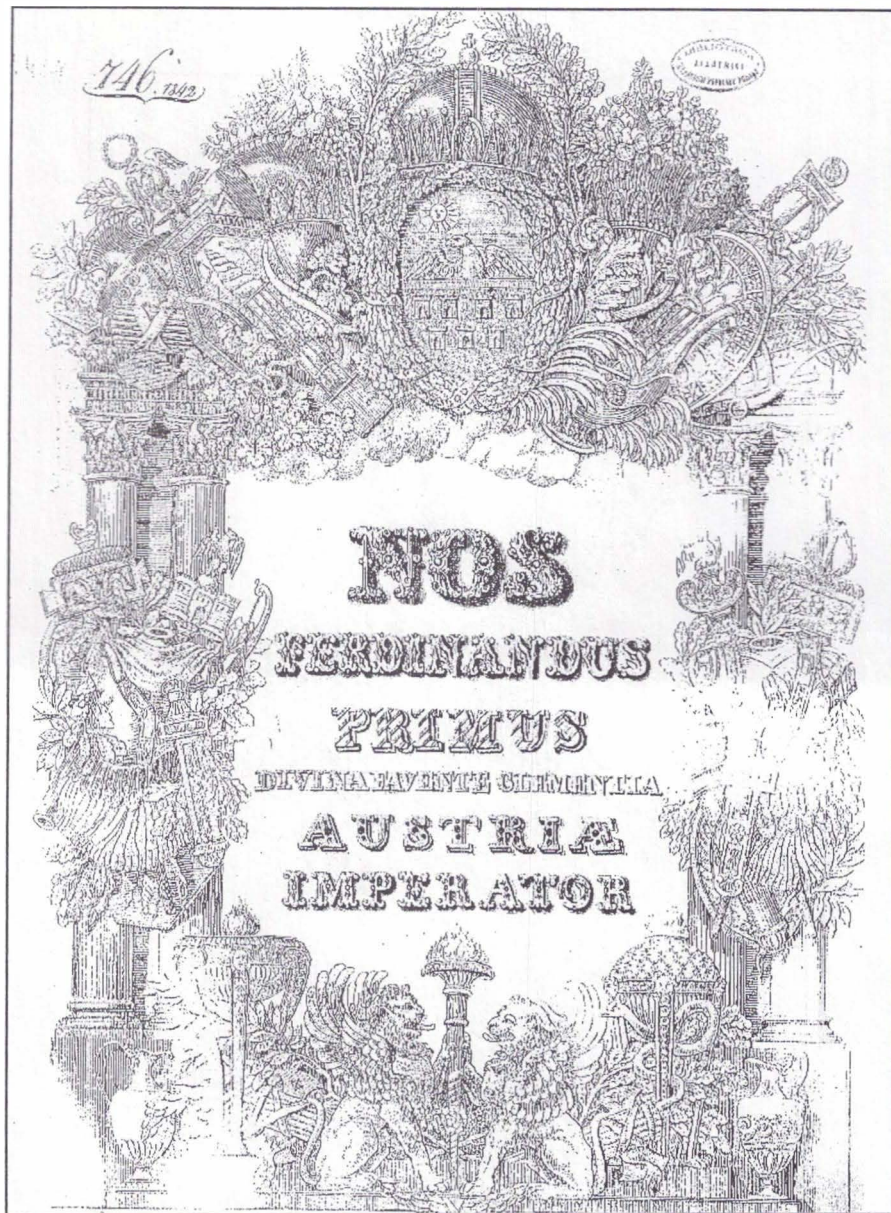

Pl II - Portretul lui Scarlat Rosetti (1802-1872), "cavalier și om de litere".

- Le portrait de Charles Rossetti (1802-1872), "chevalier et home de lettres".

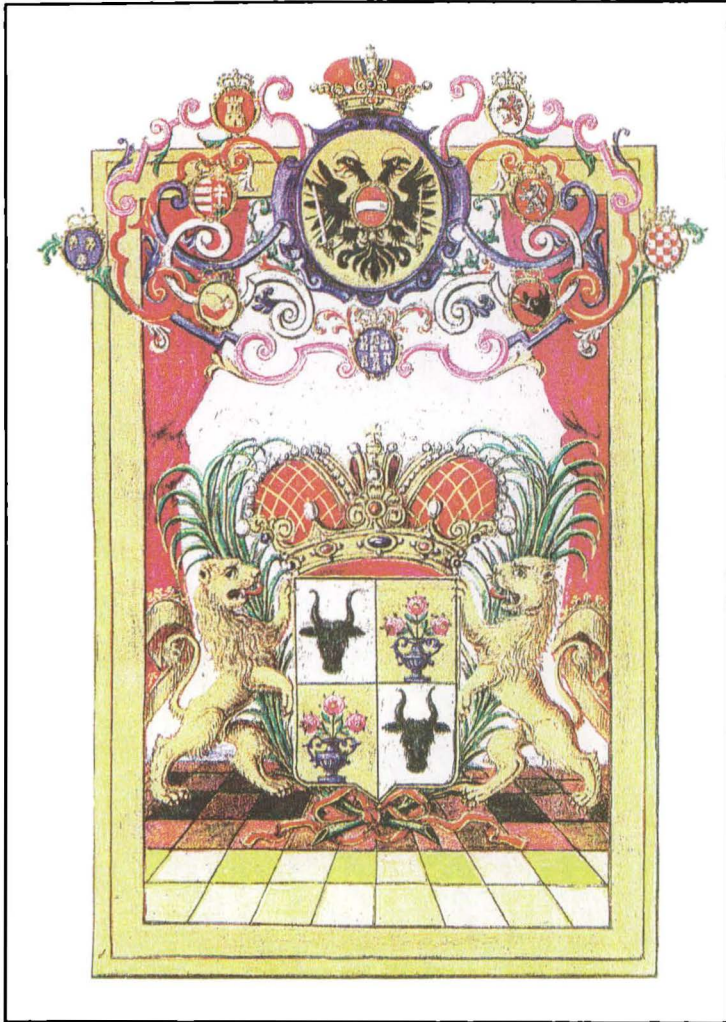

Pl III - Desen, Nicolae Rosetti (1811-1893), realizat de N. Barabas.
- Dessin, Nicolas Rossetti (1811-1893), par N. Barabas.

Pl. IVa - Diploma prin care împăratul Austriei Ferdinand I reconfirmă titlul de conte, fraților Ion, Scarlat, Alexandru și Nicolae, la 17 februarie 1842.

- Le diplôme par lequel l'empereur Ferdinand Ier d'Autriche reconfirmait aux frères Jean, Charles, Alexandre et Nicolas le titre de comte, le 17 février 1842.

PL IVb - Stema familiei Rosetti in diploma reconfirmată de împăratul Ferdinand I,
17 februarie 1842

- Le blason de la famille Rosetti, sur le diplôme accordé par l'empereur Ferdinand I
d'Autriche, le 17 février 1842.

1852

B. C. S.
FONDUL
M. ROSSETTI

Prinocăta A. Rosetti

Două în ^{le} g^{le} sp^{le}ctas p^{le}ed^{le}o^{le}ta^{le} di ha
 di cup^{le}pe ma^{le} di ha ap^{le}lit^{le} na le b^{le} cup^{le}
 un^{le} cap^{le}it^{le} a^{le}mal^{le}ta^{le} a^{le} p^{le}ab^{le}it^{le}at^{le}, nap^{le}it^{le}
 us g^{le} d^{le} b^{le} c^{le}i^{le} op^{le}ma^{le} ma^{le} ab^{le}mit^{le}, nap^{le}
 v^{le}di^{le} h^{le}oi^{le} di ha ap^{le}lit^{le} nap^{le}it^{le}, b^{le}oi^{le} ai ha
 b^{le} p^{le}al^{le}opi^{le} di mit^{le}ia^{le} g^{le} a^{le} ab^{le}it^{le} ha ap^{le}it^{le}
 g^{le} a^{le} b^{le} b^{le}ra^{le} b^{le}oi^{le} ma^{le}ta^{le} b^{le}oi^{le} g^{le} h^{le}oi^{le} a^{le}ma^{le}
 g^{le} b^{le}it^{le}ap^{le} ma^{le} ha s^{le}. p^{le}al^{le}opi^{le} g^{le} b^{le}oi^{le} ma^{le}ta^{le}
 a^{le} cup^{le}it^{le}. g^{le} ai ha s^{le} g^{le} t^{le} cup^{le}it^{le} ma^{le} cup^{le}
 a^{le} sp^{le}ctas ha cup^{le}it^{le}, a^{le} b^{le}oi^{le} ma^{le} ai b^{le}oi^{le} d^{le} g^{le}
 a^{le}it^{le}, dup^{le} b^{le}ra^{le} p^{le}it^{le}as g^{le} ma^{le} p^{le}it^{le}as, g^{le} b^{le}oi^{le} it^{le}
 b^{le}oi^{le} g^{le} ma^{le}, ma^{le} g^{le} cup^{le}it^{le}at^{le}as di h^{le}oi^{le} h^{le}oi^{le}
 di ma^{le} p^{le}ra^{le} p^{le}it^{le}as g^{le} ai ha g^{le} ma^{le} ma^{le}ta^{le}
 ha s^{le}.

Pl. V - Stema Rosetti, pe hârtia de corespondență a lui A. Rosetti-Roznovanu (ramura moldavă), 1851 și 1852.

- Le blason de la famille Rossetti sur le papier de correspondance d'A. Rossetti-Rosnovano (branche moldave), 1851, 1852.

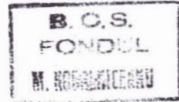
PL VI - Prima pagină a diplomei de indigenat reconfirmată de împăratul Ferdinand I, fraților Ion, Scarlat, Alexandru și Nicolae Rosetti, 17 februarie 1842.

- La première page du diplôme d'indigenat réconfirmé par l'empereur autrichien Ferdinand I^e, aux frères Jean, Charles, Alexandre et Nicolas Rossetti, le 17 février 1842.

501

-komtok Mes.

De la Cămăra Curioşilor de mapas şi uşor
 la aşteptarea Căpitanului nostru, de care nu
 s'at' născut încă în zilele acestea, cum căsă ne
 vorpăşii de nouă cum căsă o ştădălogie şape
 a mărţii Căpitanului nostru aşteptăm.

Alteori am aşteptăm şaptele de la corodăto
 roşii, uşor în mărşă. De ştădălogie la
 tanc şaptele de la ştădălogie în comita Croşilor
 de la aşteptăm şaptele corodăto de zilele
 răsărit în altele ai să la mărşă. Şaptele
 răsărită nu aşteptăm şaptele în urbele aşteptăm
 de la corodăto Halapşii, ştădălogie în mărşă.
 mărşă de la Căpitan în zilele ştădălogie aşteptăm
 răsărit. De zilele aşteptăm şaptele în zilele Halapşii
 ştădălogie în zilele aşteptăm şaptele mărşă
 aşteptăm. Măi aşteptăm aşteptăm 300. răsărită
 în mărşă, comita Croşilor în mărşă în zilele
 zile, de mărşă Căpitan în zilele aşteptăm de zilele

Pl. VII - Stema Rosetti (timbru-sec), pe hârtia de corespondență a unui membru al familiei Rosetti-Rosnovanu, 24 ianuarie 1852.

- Le blason de la famille Rossetti (timbre-sec) sur le papier de correspondance d'un Rossetti-Rosnovanu, 24 janvier 1852.

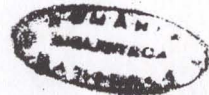
À Madame E. de Rosetti pour l'anniversaire
du jour de naissance de la tante Emeline

Voici cinquante-un ans, depuis qu'à même date
Vous publiâtes chez nous cette œuvre délicate,
L'orgueil de votre vie.
S'il faut de l'ouvrier juger par son ouvrage,
Votre œuvre révéla l'œuvre d'un meilleur âge
Toute une Poésie.

Que de grâce en effet n'avez-vous répandue
Dans ce volume qui a si bien répondu
À l'attente maternelle!

Les plus nobles instincts y ébattent y respirent.
C'est que c'est dans la foi que tes charmes s'inspirent,
Grand'maman de Giselle!

Ce n'est, en vérité, qu'un seul volume, Madame,
Mais charmant, enchanteur, plein de cœur et plein d'amour.

PL VIII - Stema Rosetti, pe hârtia de corespondență a unui membru al familiei Rosetti din Moldova, 7/19 ianuarie 1877.

- Le blason Rosetti sur le papier de correspondance d'un Rosetti moldave, 1/179 janvier 1877.

23 Janvier 1915

Chère Madame,

Je vous prie de m'excuser du dérangément que
je vous cause, mais je sais que je ne puis obtenir
que de vous le renseignement dont j'ai besoin.

Je veux savoir si votre grand mère, Madame
Euphrosine Boldur Latzescu, n'avait pas aussi un
frère ?

Je recherche en effet un Rosetti (dont j'ignore
le petit nom), dont la fille était une Paraschiva Rosetti
mariée à un Scarlet Krupenski; et Madame Catinea
Bogdan de Tassy m'indique ce Rosetti comme
étant le frère de votre grand mère Latzescu et de ses
sœurs (Sturdza & Palladi).

S'il en est ainsi veuillez me dire le nom
de ce Rosetti et qui était sa femme (mère de
Paraschiva Krupenski).

En vous réitérant mes excuses, chère

Pl IX - Stema lui L. Rosetti-Bălănescu, pe o scrisoare din 23 ianuarie 1915.

- Le blason d'un Rosetti-Bălănescu, sur le papier de correspondance, 23 janvier 1915.

PL X - Stema "contelui" C. Rosetti, probabil Constantin Rosetti-Solescu (1827-1887), fratele Doamnei Elena Cuza, pe o plăcuță sigilară de onix.
Le blason Rossetti sur le cachet de Constantin Rossetti ("comte C. Rossetti"), fort probable Constantin Rossetti-Solescu (1827-1887) d'une autre branche moldave, frère de Princesse Hélène Couza.

